**שרבי אליעזר מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש.** משמע דאפילו בחיי אותו האיש מתירה לינשא והקשה רבינו שמואל אמאי לא חיישינן דלמא לא תקייים תנאה כדאמר לעיל גמי שאחזו (דף עד.) גבי הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז (ולאחר) לא תנשא עד שתתן ועוד מביא ראיה רבינו ליתא מבריתא דלקמן (דף פד.) על מנת שלא תיבעלי לאדם ולאדניך אין מוששין שמא תיבעל להם הא לאחר מוששין שתיבעל לו [9] ומירץ הרב רבי אלחנן דשאני גבי מאתים זוז דיש לאוש פן תפסיד את אשר לה ולא תוכל לקיים תנאה וכן גבי שלא תיבעלי לאחר חיישינן שמא יבא עליה באונס אבל הכא על מנת שלא תיבעלי ליכא למיחש שישאנה בעל כרחה: **אפילו לא נתגרשה אלא מאישה נפסלה לכהונה.** וא"ת והא אם לא נתגרשה אלא מאישה ולא הותרה לשוס אדם פשיטא דאפילו לר"א לא הוי גט כלל בעלמא ואם מת מותרת להתייבם ואע"פ שפסולה לכהונה וי"ל דהכי מייתי דכיון דאפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה א"כ כי אמר חוץ מפלוני הוי גט גמור דאם לא הוי גט סברא הוא דבלא נתגרשה אלא מאישה אפילו רים הגט לא הוי ולא היה חוסרה הכתוב לכהנים וא"ת לר"א דלא חייב בעל מנת שיוב ולתנא דמתני' דרבנן נמי מודו דלא הוי שיורא אמאי לא תנא ביבמות בריש (דף ב.) ט"ז נשים פוטרות צרותיהן ולאשוב בהדייהו אשת איש דפוטרת צרתה כגון שגירשה זה בעל מנת שלא תינשא לפלוני ונשאה אחיו של פלוני ומת בלא בנים ומעל מנת שלא תנשא גרידא דמותרת בזנות או לא תיבעלי גרידא שיכולה להתקדש אין קשה דלא דמי לאחות אשה שאסורה גם בזנות ואינה יכולה להתקדש אבל מעל מנת שלא תינשא ושלא תיבעלי קשיא וי"ל דלא תני לה משום דלא דמי לאחות אשה דהתם בשעת נפילה הוא לה אחות אשה אבל הכא בשעת נפילה אכתי לא הוא אשת איש עד שתיבעל לאיש ותעבור על תנאו ואפילו תתשבנה כאילו היא אשת איש כיון שמבטש אשת איש אסורה ליבעל לו מ"מ לא מצי למיתני' דהא אם תיבעל לו נמצא שלא היתה אשת אחיו מעולם ולא דמי לאחות אשה הלכך לא פטורה ומיהו לא יתיישב אלא למאן דנפקא ליה מאחות אשה ועוד קשה לרבינו יצחק דאכתי משכחת לה אף בגרת לה כגון דקידשה אחד חוץ מראובן ושמעון אחיו וכא לראובן וקידשה חוץ משמעון אחיו דאחרי קידושי דידיה למיסרא אקמא ומת לראובן בלא בנים ולו אשה אחרת ויבם שמעון צרתה ולו אשה אחרת ומת בלא בנים ונפלו לפני לוי לצרת צרה פטורה מן החליצה ומן הייבום וי"ל כיון שנאסרה על יבם זה לפני קידושי אחיו משום אשת איש לא תשיבא לגבי יבם אשת אח אבל מי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע בסמוך משכחת לה שם עשרה צרות ולרת צרה כגון שקידש לראובן חוץ משמעון ולו אחיו וכא שמעון וקידשה חוץ מלוי דאחרי קידושי שמעון למיסרא לראובן ומתו לראובן ושמעון ויבם לוי צרת אשת שני מתים שאשת שני מתים לא נאסרה עליו אלא שלא אסרוה עליו ומת לוי ולו אשה אחרת ונפלו לפני יהודה לצרת [צרה] אשת שני מתים פטורה מן החליצה ויבום ומיהו איכא למימר בפלוגתא לא קמיירי דרבנן פליגי אדר"א בקידושין כמו בגירושין כדמסיק וילאה והיתה ולדידהו לא משכחת אשת שני מתים ואפילו לוי דמיירי בפלוגתא פ"ק דיבמות (דף ט.) לא מיירי אלא בפלוגתא דסבירא ליה לתנא כותיה תדע דלא תנא לוי חייבי לאוין ואע"ג דלר"ע לאו בני חליצה ויבום ניהו כחייבי כריתות אבל למאי דסלקא דעתיה דר' אבא דרבנן מודו בקידושין הוי מצי למיתני ט"ז וכירושלמי דמחילתן פריך לה וליתני ט"ז נשים לר"א ומשני התם התורה אסרה עליו ברם הכא הוא אסרה עליו פירוש כל ט"ו נשים אסרה תורה ליבם והאיסור בא ממילא על ידי קידושין בלא שום תנאי אבל כאן אסרה על ידי תנאי שלו א"נ י"ל דמן התורה אסרתה ואין לה היתר להתייבם דאין איסור שלה תלוי בשום אדם אלא בתורה שאסרתה עליו אבל באשת איש האיסור תלוי במגרש שאם ירצה יתירנה ליבם קודם שימות אחיו המת שנשאה[10]: **אלא** אשת שני מתים היכי משכחת לה. הכא משמע דאשת שני מתים דאורייתא וקשה מפ"ג דיבמות (דף לא.) ומפ"ק (דף י.) ושם מפורש[1]: **כגון** שבא ראובן וקידשה חוץ משמעון ובא שמעון וקידשה סתם. תימה לרבינו יצחק כשבא שמעון וקידשה סתם אמאי לא פקע אישות דראובן מ"ש מהרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני ונישאת לאחר ומת דפקע אישות ראשון ומותרת לזה שנאסרה עליו ואין סברא לחלק משום דהתם הוי שיור מועט ופקע ויש לומר דהתם בגירושין כיון שהתחיל לנתקה ע"י שנישאת לאחר מנתקה לגמרי אבל הכא שבא לקדשה ע"י שנתקדשה לאחר לא נתקה: **וחזר** ואמר לה לראובן ושמעון. כל הך בעיא מיתוקמא שפיר אף כרבנן:

אף

**הכא שייר בגיטא.** כיון דאתני בהדה שלא ליגשא לזה נמצא שלא התירה בגט זה לכל אדם: **אלא מאישה.** דאמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם וזהו ריש הגט שפוסל בכהונה ומדפוסל לכהונה אלמא גט הוא והכא דשרייה לכל אדם חוץ מזה מותרת לאחרים: **איסור כהונה שאני.** שריבה בהן הכתוב מצות יתירות: **בקדושין היאך.** התקדשי לי ליאסר לכל אדם חוץ מפלוני מהו: **דכתיבי קראי.** כדאמרן לאיש אחר גרושה מאישה: **וילאה ויבמה.** אקיש הויה ליליאה וכיון דבגירושין הוי גט הכא נמי הוו קידושין ונאסרה לכל חוץ מאותו האיש: **בעינן כריתות וליכא.** דהא אגידא ביה לגביה דההוא גברא: **הדר פשעה בין לר"א לר'.** לר"א הוו קידושין לרבנן לא הוו קידושין: **אם תמצי לומר איתא לדרבי אבא.** אליבא דר"א דהוו קידושין אפילו הכי בא לאוכן וקדשה לגבי כולי עלמא חוץ משמעון אחיו וכא שמעון וקדשה חוץ מראובן ומתו שניהם מתייבמת לוי אחיהם: **ואין אני קורא בה אשת שני מתים.** לאוסרה לוי מפני זיקת שני יבמין דתנן ביבמות (דף לא.): שלשה אחין ומת אחד מהם ועשה השני מאמר ביבמתו ומת חוללת ולא מתייבמת שנאמר[2] ומת אחד מהם ובמה יבא עליה מי שעליה זיקת שני יבמין אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין כגון זו שעדיין לא יצתה מזיקת יבומי המת הראשון דאין יבמה יוצאה מזיקתה אלא בביאה ותוספה עליה זיקה מחמת מאמרו של שני. והכא אשמועינן אגב אפילו איתא לדרבי אבא שקידושין כאלו הוו קידושין לגבי עלמא ונמצאו שניהם קידושין אין אני קורא בה אשת שני מתים מאי טעמא קדושי דראובן אהנו אבל קדושי שמעון לא מהני מידי דכיון דאמר חוץ מראובן לא אסרה על שום אדם המותר שהרי אסורה ועומדת היא על הכל חוץ מראובן: **ואלא אשת שני מתים היכי משכחת לה.** בהאי עניינא דרבי אבא כגון בא לאוכן כו' מאי

שר"א מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש וחכמים אוסרים מאי טעמא דר"א מידי דהוה אכל תנאי דעלמא ורבנן כל תנאי דעלמא לא שייר ליה בגט הכא שייר לה בגט ומתני' דאוקימנא בחוץ מאי טעמא דר"א א"ר יוסי [6]משום זקן אחד אמר קרא [1]ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר אפילו לא התירה אלא לאיש אחר הרי זו מגורשת (6) ורבנן [3](אמרי טעמא דר"א) האי איש לכל איש ואיש [3]ורבי יוחנן אמר טעמא דר"א מהכא [2]ואשה גרושה מאישה לא יקחו [7]אאפילו לא נתגרשה אלא מאישה נפסלה מן הכהונה אלמא הוי גיטא ורבנן איסור כהונה שאני [5]בעי רבי אבא בקידושין היאך תיבעי לר"א תיבעי לרבנן תיבעי לר"א עד כאן לא קאמר רבי אליעזר הכא אלא משום דכתיבי קראי אבל התם קנין מעליא בעינן או דלמא [8]ויצאה והיתה תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן הכא אלא דבעינן כריתות וליכא אבל התם קנין כל דהו או דלמא ויצאה והיתה לבתר דאיבעיא ליה הדר פשטה בין לרבי אליעזר בין לרבנן בעינן ויצאה והיתה אמר אביי אם תמצא לומר איתא לדרבי אבא בא ראובן וקידשה חוץ משמעון ובא שמעון וקידשה חוץ מראובן ומתו שניהם מתיבמת ללוי [9]ואין אני קורא בה אשת שני מתים מאי טעמא קידושי דראובן אהנו קידושי דשמעון לא אהנו ואלא אשת שני מתים היכי משכחת לה כגון שבא ראובן וקידשה חוץ משמעון ובא שמעון וקידשה סתם דקידושי ראובן אהנו למיסרא אעלמא וקידושי דשמעון אהנו למיסרא אראובן בעי אביי אמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר לה לראובן ושמעון מהו מי אמרינן מאי דאסר דאסר שרא או דלמא מאי דאסר שרא ומאי דשרא אסר [3]אם תמצא לומר מאי

מסורת הש"ס

ו) [לקמן פג:], ג) [טעות הדפוס וכן בילקוט פרשת אמור יפ' תצא ליתא], ג) [גי' רש"ל ורבנן אמרי וכו' פי' הרבנן שהיו בימי רבי יוחנן אבל המהרש"א בתוס' לקמן פג ע"ב ד"ה רבא וכו' כתב לקיים הגירסא שלפנינו ורבי יוחנן אמר וכו' ע"ש ודע בגירסת הילקוט בפ' אמור וכפ' תצא ליתא אביי אמר טעמא דר"א מהכא ואשה גרושה וכו'], ד) יבמות נב. לד, ה) [קידושין ה. וש"נ], ו) [לעיל מג:], ז) [דכרים כה], ח) [טעות הדפוס], ט) [וע"ע תוספות יבמות י. ד"ה לעולם], י) [ל"ה מדרבנן וד"ה לעולם].

## תורה אור השלם

1. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר:
דברים כד ב
2. אִשָּׁה גְּרוּשָׁה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי קֹדֶשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:
ויקרא כא ז

## גליון הש"ס

תוס' ד"ה שר"א מתיר וכו' ותיריץ הר"ר אלחנן. עי' קידושין דף ס ע"ב תד"ה אבל:

## הגהות הב"ח

(א) גמ' ורבנן אמרי אים לכל אים ואים ורבנן אמרי טעמא דר"א מהכא אשה כל"ל וכ"כ ע"ל בדף פג בתוס' בד"ה רבא:

## מוסף רש"י

אפילו לא נתגרשה אלא מאישה. ולא אתיה לכל אדם (יבמות נב.) כגון שכתב לה גט ואמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם, שלא נתגרשה זו לגמרי אלא מאישה נפרדה, פסולה לכהונה. אם מת והותרה ליבם (שם צד.).

## עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"י מהל' גירושין הל' ל סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ל וסימן קנ סעיף ג:
ז ב מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה יג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף לט וע"ש:
ח ג מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעיף ד:

## תוספות רי"ד

תעשה אותו מעשה ויבטל הגט למפרע: מ"ט דר' אליעזר דכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו אפילו לא נתגרשה אלא מאישה נפסלה מן הכהונה אלמא הוי גיטא פי' והכא דשרייה לכל אדם חוץ מפלוני מותרת לאחרים ורבנן איסור כהונה שאני שהתורה רבתה בהן מצות יתירות: בעי ר' אבא בקידושין היאך. פי' אם אמר לה התקדשי לי להיאסר לכל אדם חוץ מפלוני: תיבעי לר' אליעזר תיבעי לרבנן תיבעי לר' אליעזר דע"כ לא קאמר ר' אליעזר הכא אלא משום דכתיב קרא אבל התם כי יקח כתיב קנין מעליא בעיא או דלמא ויצאה והיתה. תיבעי לרבנן ע"כ לא אמרי רבנן הכא אלא דבעינן כריתות וליכא אבל התם קנין כל דהו או דלמא ויצאה והיתה בתר דבעיא הדר פשטה בין לר' אליעזר בין לרבנן ויצאה והיתה. נ"ל דע"כ לא מהני שייר בקידושין בין בחוץ לר' אליעזר בין בע"מ לרבנן אלא כי שייר לעלמא ולדידיה לא שייר כגון דאמר לה הרי את מקודשת לי חוץ משמעון או ע"מ שתהי מותרת לשמעון אבל אם שייר לעצמו כגון דא"ל הרי את מקודשת לי ויאסורו עלי כל קרובותיך חוץ מפלונית גם רבי אליעזר מודה דלא הוו קידושין כיון ששייר בקידושין דהא לא יליף לה רבי אליעזר אלא מלאיש אחר וההוא שיורא באחריני הוא אבל ממנו גירשה לגמרי וה"ה הכי נמי גבי קידושין אם לא שייר לעצמו שנאסר בכל קרובותיה אע"פ ששייר לאחרים הוו קידושין אבל אם שייר לעצמו לא הוו קידושין:

מאי דאסר שרא לראובן מהו לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר לראובן משום דפתח ביה או דלמא לראובן דוקא [א]ואם תמצא לומר לראובן דוקא לשמעון [ב]מהו לשמעון וה"ה לראובן והאי דקאמר שמעון משום דסליק מיניה או דלמא לשמעון דוקא בעי רב אשי אף לשמעון מהו אף אראובן קאי או דלמא אף אעלמא קאי [ג]תיקו: ת"ר [ד]לאחר פטירתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו אלו הן [ה]רבי יוסי הגלילי ור"ט ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע נענה ר"ט ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה הא למדת שאין זה כריתות נענה רבי יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל הא למדת שאין זה כריתות נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות נענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים הא למדת שאין זה כריתות דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וק"ו מה גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה אשת איש שהיא חמורה לא כ"ש הא למדת שאין זה כריתות אמר להן רבי יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה אמר רבא כולהו אית להו פירכא לבר מדר' אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי [ו]א"ר יוסי רואה אני את דברי ר' אלעזר בן עזריה מדברי כולן: אמר מר נענה ר"ט ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה עוקר איהו עקר אלא מתנה לעקור דבר מן התורה מתנה מי קאמר לה לא סגי לה דלא מינסבא ליה לאחוה דההוא גברא אלא גורם לעקור דבר מן התורה גורם [ז] אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא ימות בלא בנים ונמצא גורם לעקור דבר מן התורה [ח] היינו פירכא ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר"א דתניא [ט] [ז]מודה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה וניסת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת נענה ר' יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל ולא והרי תרומה וקדשים שאסורה לזה ומותרת לזה באיסור אשה קא אמרינן והרי עריות באישות קאמרינן הרי אשת איש היינו פירכא ובמאי אילימא בעל מנת הרי [י]הותרה אצלו בזנות אלא בחוץ נענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין אי הכי בכולה תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין היינו פירכא ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר"א דתניא מודה היה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונשאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן ובמאי אילימא בעל מנת הרי

מ) מאי דאסר שרא. דהאי לראובן ושמעון דהדר אמר לה קודם מסירה אף לראובן ושמעון קאמר ואינו שיור: או דלמא. האי לראובן ושמעון דהדר קאמר חוזרה היא שחזר והפך תנאו לומר לראובן ושמעון אני מתירך לבדם ותאסרי על הכל[1]: בעי רב אשי אף לשמעון מהו. אמר לה חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר אף לשמעון מהו אם תימצי לומר היכא דחזר ואמר לשמעון ולא אמר אף דוקא לשמעון קאמר הכא מאי כיון דאמר אף ודאי התירה לשמיהם דהאי אף לראובן קאי ואע"ג דלא הזכיר שמו: או דלמא. לשמעון ולא לראובן והאי אף אכולי עלמא קאי: נענה. הריש קולו. כל עניה הכתובה בתורה הרמת קול היא: הרי שהלכה זו. אחר גירושיה: וניסת לאחיו. של אותו האיש שנאסרה עליו בגירושין: עוקר דבר. מצות יבום שאסורה להתייבם לו: שאין זה כריתות. האמורה בתורה שלא אמרה תורה כריתות העוקר דבר מן התורה: הכורת בינו לבינה. והרי אכתי תגידא ביה ליאסר על אותו האיש: לא נמצא גט בטל למפרע. שהרי אמר לה על מנת שלא תנשאי לפלוני: ובניה. מן האמצעי ממזרין: שאין זה כריתות. לא אמרה תורה כריתות המביא את ישראל לידי פסול: לא נמצאת אלמנה. אצל כהן זה דהא לגביה לא איגרשה: גרושה אצל כל אדם. ועל ידי לד גירושין שבה אסרה הכתוב עליו כדאמרן לעיל[2] גרושה מאישה[3] לבדו אסורה לכהונה: וק"ו. והרי דבריה ק"ו שאתה למד הימנו שלפני מיתת המגרש תהא אסורה לכל מפני לד אישות שבה: ומה. איסור גרושה שהוא קל ליתא אלא בלאו בעלמא מצינו שאסורה על כהן זה שהיא אלמנה אצלו מפני לד גירושין שבה: אשת איש שהיא חמורה. אינו דין שתאסר אצל מי שהתירו אצלו מפני לד אישות שבה: אין משיבין את הארי לאחר מיתה. אם היה קיים שמא יחזיר לכם תשובה: אית להו פירכא. כדמפרש ואזל לקמיה בתר סייעתא דברייתא: איהו עקר. כלומר וכי הוא עוקרו ממש הרי נעקר מאליו בגרמתו של זה. עוקר משמע העושה איסור בידיים ובזמן הללו אין מוטלין עליו ליבמה שיהא הוא עוקרן: בא אחיו לא ישא. שלא יוכל האח ליבם את בתו: היינו פירכא. דאמר רבא לכולהו אית להו פירכא: ובמאי. מוקי ר"ט פלוגתא דר"א ורבנן: אי בחוץ משרא שרי לה רבי אליעזר. להתייבם לו מאחר שניסת לאחר ונתקה מאישות הראשון לגמרי: אלא בעל מנת. מוקי לה דכיון דתנאה הוא ולא איתקיים נמצא גט בטל למפרע וקיימא באיסור אשת איש: פרומה וקדשים. אסורין לישראל ומותרין לכהנים: עריות. בתו ואחותו: באישות קאמרינן. נאסרה ע"י קידושין: אשת איש. מותרת לבעלה ואסורה לכל אדם: היינו פירכא. דקאמר רבא לעיל: הרי הוסרה אצלו בזנות. דהא על מנת שלא תנשאי הוא דקאמר לה וקיימא בה מותרת לכל: אלא בחוץ. מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתא דר"א הילכך פריך ליה הא שאסורה עליו לגמרי דלגביה לא איגרשה:

הרי

אף לשמעון מהו. נראה דאף לראובן נמי מספקא ליה: ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל. וא"ת והלא אין נישואין חלין שהרי אסורה עליו משום איסור אשת איש ומאי שנא מדתניא בתוספתא על מנת שלא תינשאי לאחא ולאחיך ה"ז גט על מנת שלא תבעלי לאחא ולאחיך אינו גט מושלין שמא תבעל להם משמע דבע"מ שלא תנשא להם אפילו נישאת ה"ז גט והכא אמאי הגט בטל וי"ל דהכא עמדה ונישאת לאחר מיתת המגרש קאמר וכה"ג ל"ל לקמן גבי שלא תבעלי לאחא ולאחיך אין מושלין שמא תבעל להם משום דאסורה להם הא לאחר מושלין שמא תבעל אע"ג דאסורה לו נמי משום אשת איש מ"מ מושלין שמא תבעל לו לאחר מיתת המגרש והיינו דתוספתא יש לישבה שלא תחלוק על הש"ס שלנו דהא דקתני המס על מנת שלא תבעלי לאחא ולאחיך אינו גט מושלין שמא תבעל להם היינו כלומר שאם נראה שתבעל להם שלא יהא גט וכא להשמיענו דבעל מנת שלא תינשא כו' אפילו נישאת להם הוי גט מ"מ קא משמע לן דעל מנת שלא תבעלי לאחא ולאחיך לא בעי למימר דרך נשואין אלא דרך זנות בעלמא:

**אילימא** בחוץ לר' אליעזר מישרא שרי. וטעמא כיון דנשאה זה שהותרה לו נתרוקן לו כל האישות ופקע אישות של ראשון לגמרי:

רבא

מ א ב ג מי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ד:

ד [מי' שם הי"ב טוש"ע שם סי' קמג סי"ז]:

## גליון הש"ם

גמ' אלא מעתה בת אחיו לא ישא. עי' יבמות דף נט ע"א תוס' ד"ה ספק מ"ל: שם אלא מעתה בת אחיו בו' היינו פירכא. לא זכיתי להבין דאינו מהדומה דהתם לא טופלת לפניו ליבום ולא הוי עקירה משא"כ בתנאי דטופלת לפניו ליבום דהא הגט התיה גם ליבם אלא דא"ל לו ליבם דאז יעקר התנאי ויתבטל הגט וכמ"ש תוס' לעיל דמה"ע איכה פוטרת לרתה דלא דמי לאחות אשה דאכתי לא הוי ערוה עד שתבעל. ומה כיון דזקוקה לו ואעפ"כ אינו יכול ליבם מתחת תנאו זהו הוי גרס עקירת המצוה וצלע"ג: שם מודה ר"א וכו'. תמיה לי על הש"מ הפוסקים דאשונים ואחרונים אם זאת הא ר"מ לדידן בתוס' חוץ משוגר טוכנים פלוגי דהגט כשר וזה קיימא הקבלא דבנשאת לאחר דמותרת אח"כ גם לזה העובד כוכבים לכשיתגייר דהוא ופקקה פפקה:

**רבא** כרבי ינאי משום זקן אחד סבירא ליה. ולא"ת א"כ ר' יוסי דקאמר רואה אני את דברי רבי אליעזר בן עזריה מדברי כולן ואית ליה הני פירכי סבר נמי כר' ינאי משום זקן אחד א"כ מיקשי (ו) לר' יוחנן דפליג לעיל אר' ינאי וי"ל דאיכא למימר דרואה אני את דברי רבי אליעזר לא משום הני פירכי קאמר ומ"ת כיון דר"א מקרא יליף הנהו זקניס מה משיבין על דבריו דגזירת הכתוב הוא וי"ל דמשום דיש להשיב על דבריו מסתבר לאוקמי קרא טפי כדרבי רבנן: **מה** קודמי הויה ראשונה דלא אגידא ביה כו'. אע"ג דלגמרי על כרחך לא דמו דהא בקודמי הויה לאשונה שרי לכ"ע ובקודמי הויה שניה אסורה לקרובי בעלה הראשון מ"מ הוקשו לענין כי היכי דלא הוי אשת איש מעיקרא ה"נ בעינא בקודמי הויה שניה שתהא מופקעת לגמרי ממנו מדין אשת איש ולא תהא מגידא ביה כלל:

[10]**מודה ר"א במגרש כו'.** תימה למאן מודה לרבנן דפליגי עליה לא הויא גט ואינה מותרת לשום אדם: **ואידך** כרת כריתות **לא** דרשי. והא דרבי יוסי הגלילי דהוי בכלל רבנן דרש בפ"ב (לעיל דף כא:) כרת כריתות והכא קאמר דלא דרשי הייגו דלא דרשי ליה לההוא דרשא אלא לדרשא אחרינא: **כל** ימי חייבי אין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני ה"ז כריתות. תימה לרבינו ליחק דבפ"ק דיומא (דף יג.) גבי אף אשה אחרת מתקיין לו מייתי מילתא דרבא דהכא בענין אחר דקאמר אלא דאמר לה ע"מ שתמות אחת מכם כו' וקאמר כי האי גוונא מי הוי גיטא והאמר רבא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייבי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני ה"ז כריתות ואין זה כדמסיק הכא ולא כדבעי למימר הכא מעיקרא דלא מידכר כל ימי חייבי ושמא הש"ס אינו מושש ומייתי בכל ענין כל ימי חיי כדבעי למימר מעיקרא וחייבי דאין זה כריתות כדמסיק ומיהו קשה לר"י התם אמאי לא הוי כריתות בעל מנת שתמות אחת מכם דמאי שנא ממיי פלוני דהוי כריתות דנשיל דתלה אף במיתתה לא גרע: **כיון** דפסקה פסקה. הכא לא קאמר אי דלמא לא שנא דאמרינן לעיל דמיד כשאמר כיון דפסקה פסקה הכין אכן הוא: מסתברא

הרי גרושה אצלו בזנות אלא בחוץ ור"ע אי חוץ סבירא ליה לותיב חוץ ואי על מנת ס"ל לותיב על מנת ר"ע שמיע ליה דאיכא דאמר חוץ ואיכא דאמר על מנת מ"ד חוץ האי פירכא ומ"ד על מנת האי פירכא ומאי פירכא אי נימא איסור כהונה שאני הא ר"א נמי מאיסור כהונה קא מייתי ליה רבא [9]כרבי ינאי משום זקן אחד קא מתני: אמר להן ר' יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה למימרא דר' יהושע כוותיה סבירא ליה והא איהו נמי מיפרך קפריך ה"ק להו לדידי נמי אית לי פירכא מיהו בין לדידי בין לדידכו אין משיבין את הארי לאחר מיתה ומאי פירכא דר' יהושע דתניא א"ר יהושע מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה מה קודמי הויה ראשונה דלא אגידא באיניש אחרינא אף קודמי הויה שניה דלא אגידא באיניש אחרינא גופא מודה ר"א במגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו [10]השיב ר"ש בר אלעזר תשובה לדברי ר"א היכן מצינו שזה אוסר וזה מתיר ולא והרי יבמה דבעל אוסר ויבם מתיר התם יבם הוא קא אסר לה דאי מבעל הא שריא וקיימא הרי נדרים דנודר אוסר [11]וחכם מתיר הא א"ר יוחנן [12]אין חכם מתיר כלום אלא בחרטה הרי הפרת הבעל דאשה נודרת [13]ובעל מיפר התם כדרב פנחס משמיה דרבא [14]דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות ורבנן האי כריתות מאי עבדי ליה מיבעי להו [15]לכדתניא [16]ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין ע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות שלשים יום ה"ז כריתות ואידך מכרת כריתות נפקא ואידך כרת כריתות לא דרשי [17]אמר רבא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני ה"ז כריתות מאי שנא חיי פלוני דדלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה חיי דידיה נמי דלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה אלא אימא [18]כל ימי חייבי אין זה כריתות כל ימי חיי או חיי פלוני ה"ז כריתות: בעא מיניה רבא מרב נחמן [19]היום אי את אשתי ולמחר את אשתי מהו תיבעי לר' אליעזר תיבעי לרבנן תיבעי לרבי אליעזר עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא דלמאן דקא שרי קא שרי לעולם אבל הכא לא או דלמא לא שנא תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא פסקה מיניה לגמרי אבל הכא כיון דפסקה פסקה בתר דבעיא הדר פשטה מסתברא

הרי גרושה אצלו בזנות גרסינן. הרי לא אסרה עליו אלא לינשא אבל לזנות גרושה היא אצלו מיד הלכך אם ימות בעלה הראשון נמי שם גירושין עליה אבל זה עולמית. ומעתה אין כאן ק"ו דאיכא למפרך דמה אם נאסרה עליו משום לד גירושין שבה שהרי אף אצלו היה עליה לד גירושין תמיד אתאסר על כל אדם בשביל לד אישות שיש בה אבל זה לבדו שאין עליה שום לד אישות אבל שאר כל אדם: **אלא בחוץ.** סבירא ליה לרבי עקיבא מילתיה דר' אליעזר: ופרכינן לר"ע דפריך הני תרי פרכי חדא אחוץ וחדא אעל מנת אי סבירא ליה פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן בחוץ נותיב הך פירכא בתרייתא דחוץ: **ואי בעל מנת.** מוקי לה נותביה פירכא קמייתא ומו לא: **איכא דאיש ליה בחוץ.** פליגי ואיכא דאיש ליה בעל מנת פליגי: **האי פירכא.** הרי שהיה זה כהן כו': **ולמאן דאיש ליה ע"מ האי פירכא.** הרי שהלכה כו': **ומאי פירכא.** איכא למיפרך אפירכיה דרבי עקיבא בתרייתא דקאמר רבא לעיל ולכולהו אית להו פירכא: **אי נימא איסור כהונה שאני.** הואיל וריבה בהן הכתוב מצות יתירות: **הא ר' אליעזר.** דאמר מותרת לכל אדם חוץ ממנו: **מאיסור כהונה ילף לה.** מגרושה מאישה[1] לבדה שפסול לכהונה מהתם ילפא לעיל[2] דמדפסיל לכהונה הוי גיטא ואע"ג דשייר ויליף מינה קולא ולא אמרינן איסור כהונה שאני כ"ש דמלי למיפרך אליביה ילף מאיסור כהונה לחומרא ונימא כי היכי דלד גירושין פוסלה לכהונה אם ימות יהא לד אישותה פוסלה לכל אדם: **רבא.** דאמר לעיל כולהו אית להו פירכא: **כי' ינאי משום זקן אחד מסני לה.** דאמר לעיל[3] טעם דר' אליעזר מוהיתה לאיש אחר[4] ולא ילף מאיסורי כהונה הילכך פרכינן לר"ע איסור כהונה שאני ולא תיקשי לרבי אליעזר: **והא איהו נמי מיפרך פריכה.** לר' אליעזר לקמן בברייתא: **מקיש קודמי הויה שניה.** לד פנוי שבה בין גירושין לנשואין: **לקודמי הויה ראשונה.** לד פנוי שהיה בה קודם קידושין של ראשון דהא איתקוש דכתיב לעיל מייניה כי יקח איש אחר היינו קידושי שני: **שור אוסר וזה מתיר.** נישואי בעלה הראשון אסרוה על זה ונישואי שני יתירוה לו: **בחרטה.** שפותח פתח לנודר בדברים הנאים לו ע"י נדר זה שאילו ידע מתחילה שכן עתיד להיות לא היה נודר נמצא שמתחילתו אינו נדר: **והרי הפרת הבעל.** שהוא בלא חרטה: **על דעת בעלה.** על מנת שאם ירצה ואם לאו לא יהא נדר: **ורבנן.** כל הנך דרבנן דלעיל דלא ילפי מהכא פירכייהו: **אין זה כריתות.** שאין מפרידין אלא המות דעד יום מותה קשורה בו: **ה"ז כריתות.** מיד והיא תקיים התנאי: **היום אי את אשתי.** נתן לה גט ואמר לה היום לבדו יהו גירושין ולמחר לא יהו גירושין דשייר בגיטא מהו: **פיבעי לר' אליעזר.** דמכשיר בשיור: **פיבעי לרבנן.** דפסלי בשיור: **כיון דפסקה.** מיניה היום לגמרי אבל כל אדם: **פסקה.** לכל אדם לעולם ושוב אינה אשתו עד שיחזור ויקדשנה הלכך אין תנאי זה כלום: מאי

[1] ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' ח ופ"ח מהל' נדרים הלכה ה סמג לאוין רלח טוש"ע י"ד סי' רכח סעיף ח:

[2] ג מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ב:

[3] ד ה מיי' פ"מ מהל' גירושין הל' י יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף כ:

## תוספות רי"ד

תניא הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד ל' יום הרי זה כריתות. אמר רבא הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייבי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות מ"ט חיי פלוני דאפשר דמיית ומקיימית ליה לתנאיה חיי דידיה נמי אפשר דמיית ומקיימית ליה לתנאיה אלא אימא כל ימי חייבי אין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני הרי זה כריתות ומכאן מוכיח שמיד מותרת לינשא ואינה צריכה להמתין עד שימות אותו פלוני דאי איתא שצריכה להמתין א"כ הרבה יש בידיהן שאילו אמר כל ימי חיי אסורה להנשא כל ימי חייו ולאחר מיתתו היא מותרת בלא גט שהיא אלמנה וא"כ אין זה כריתות ואמאי הדר ואמר הרי זה כריתות אלא ודאי לאלתר שריא לה לאינסובי ולא חיישינן שמא תעבר על תנאה ונמצא גט בטל ומיבעיא לי א"ל ע"מ שלא תשתי יין עד ק' שנה או עד זמן גדול שהיא חזקין ולא ישלים הזמן מהו מי אמרינן כיון דרובא דעלמא חיין עד ע' דכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה ככל ימי חייכי דמי ואין זה כריתות או דלמא כיון דאיכא דחיין שפי א' מני אלף הרי זה כריתות וכן כתב בעל ה"ג ו) א"ל כל ימי חיי פלוני ואנסיבא לה לאלתר והוו לה בנין מן בעל שני ומית ליה בעלה ראשון והדר הוו לה בנין לאחר מיתתו ועדיין ההוא פלוני דאתני לתנאה בגויה מיקיים ואי שתי בחיי' לאחר מיתת הבעל הראשון בטיל ליה גט למפרע ובניה קמאי ממזרים בתראי לאו ממזרים ואסורה לשני דכיון דבטל גט למפרע כי דר גבה אשת איש הואי ותנן כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל והוי פליגי רבנן דהוו קאמרינן דכיון דבחיי בעלה לא עברה עילויה תנאיה ולאחר מיתה היא דעברה כיון דמית ליה בטיל ליה לתנאיה ולא בטיל ליה גט למפרע [עכ"ל בבה"ג] ואינו נ"ל סברת הני רבנן דאם איתא דכיון דמית בעל בטל

ו) כ"ה בה"ג שלפנינו בהלכות גיטין פי' לט.

## הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה רבא וכו' מיקשי לרבנן דפליגי לעיל אר' ינאי:

## מוסף רש"י

על דעת בעלה היא נודרת. על מנת אם ילכה הבעל (שבת מו:). לעולם אין זה כריתות. שהרי כל ימיה קשורה בו (לעיל כא:) שכל ימיה היא נאנחת בו לקיים תנאי זה ממתנו (קדושין ה.) שממתנו היא נמנעת מלשתות יין ותנאי זה תלוי הולך לעולם ואין זה הכלה (שרובין סו:) אי שממתנו לריכה לעמוד שנה ליתן (סוכה כד:). עד שלשים יום הרי זה כריתות. אפילו מיד, דהיא תקיים תנאו ותלך, שאפשר דברים הללו בנה לידי הכלה (קדושין ה.) שהרי דברי הכלה הן לסוף שלשים יום ומותרת מיד לאיש אחר (שרובין סו: וכעי"ז סוכה כד:). **מכרת כריתות.** הוה מלי למכתב ספר כרת, דמשמע ספר מורחה, והן דרשא אחרייתי מייתורא דלישנא (קדושין ה.). **כל ימי חייבי אין זה כריתות.** שהרי כל ימי חייה קשורה בו ואין כריתות בענין (יומא יג.). **או חיי פלוני הרי זה כריתות.** ותיגשא לאחר מיתת פלוני וגם מהיום הוא גט, שאם קלקלה אין כאן חיוב אשת איש, שאינו אלא מחשש שמא תשמה יין בחיי פלוני (שם).

## תוספות רי"ד (המשך)

תנאיה ואם עברה ובטיל תנאיה לא בטיל גיטא למפרע אי הכי אפילו כי אמר לה כל ימי חייכי אמאי אמרינן דאין זה כריתות הא אפשר דמית איהו ברישא ומשתריא למישתי חמרא אלא לאו ש"מ אע"ג דמית בעל ברישא תנאיה לא ובטיל והלכך אין זה כריתות דאכתי אסורה לשתות אחר מותו ואי שתיא בטיל ליה גיטא למפרע וה"ה הכי נמי בחיי פלוני אי מיית בעל ברישא ושתיא בחיי אותו פלוני בטיל גיטא למפרע והכי אמרן לעיל בפ' מי שאחזו תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ומת ונתנה לו אינה זקוקה ליבם לא נתנה לו זקוקה ליבם רשב"א

ו) [נעיל פב:], ב) [תוספתא פ"ז ע"ש], ג) שבת מו: נדה מו: נדרים עג: עד. יבמות כט:, ד) [תוספתא פפ"ח] עירובין מו: סוכה כד: לעיל כא: יומא יג. (קדושין ה.), ה) [יומא יג.], ו) [לקמן פו.] (נדרים כט.), ז) [ויקרא כא], ח) [לף פב:], ט) [דברים כד], י) [שיין לע"ל],

מסתברא

**מאי קאמר.** האי לא מינשא דקאמר למאן קאמר לאותו פלוני או לכל אדם: **לא מינשא לו.** כדמפרש שמא יאמרו נשיהם נותנין במתנה ואין לך לעז גדול מזה: **ואם ניסא לאחר לא מצא.** שלא להחזיק תנאי זה: **ומשום הך גזירה לא מפקינן לה.** בתמיה והא לא איתקיים התנאי ובטל הגט: ה"ג **אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא מינשא לו משום גזירה שמא יאמרו נשיהן נותנין במתנה ואם ניסא לו לא מצא.** שאין כאן איסור אלא משום לעז בעלמא: **הא לאחר מינשא.** והוי גיטא הואיל ולא אמר ע"מ שלא תנשאי אלא לפלוני אלא ע"מ שתנשאי לפלוני סוף סוף הא בעית לקיומי תנאה: **וכי מימא אפשר דמיגרשה.** מן השתי היום ולמחר מינשא לאותו פלוני לקיים תנאה: **ולהא דפליגא עליה דרב יהודה קמדמיה לה.** דלא מיישת דלמא לא מיקיים: **שמא יישן למחר.** ונמצא שעבר על נדרו: **ורב נחמן אמר יישן היום.** ולמחר יתקיים תנאו ולא יישן: **דאי כעי מבריו נפשיה כסילוסא.** ינקוב בשרו תמיד בקוץ: **בדידה קיימא לאגרושי.** בתמיה: **מפליגה.** דוחה אותה לגערה בדברי הכאי: **מפני' נמי דיקא.** בג"מ בהשוכר את הפועלים (דף לד.): **אפשר דאכלה ולקיא.** ולכן מימא גופיה תנאה קיים: **כלל לאקוויי בשר חזיר.** קתני כלל אמר ר' יהודה בן תימא: **כזה גט.** דקאמר ר' יהודה בן תימא: **למעוטי בשר חזיר.** הה"ק כזה גט דאי אפשר לקיימו כלל הלכך מנאו בטל אבל לעבור על דברי תורה אפשר לקיימו באיסור ותלקה על שעברה: **שתבעלי גרסינן גבי פלוני.** וגבי אביו ואביך גרסינן שלא תבעלי: **שתבעלי.** בין בזנות בין בנשואין: **אין חוששין שמא נבעלה להם.** כלומר מותרת לינשא מיד ואין חוששין שמא תבעל להן ויבטל הגט אבל אמר לה ע"מ שלא תבעלי לפלוני אלו גט שמא תבעל לו דומיא דע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם[ס]: **ואילו גבי אבא ואביך שתבעלי לא קתני.** דניהוי תנאה אלמא לא הוי תנאה: **לאבויי ניחא כו'.** [משום דלדידה לר' יהודה בן תימא אפילו לא יתקיים הרי זה גט אלא לרבא קשיא דהא אמר] אפילו רבי יהודה בן תימא מודה בה: **אמר לך רבא.** לא דמיא לבשר חזיר דאילו בשר חזיר בידה לקיימו באיסור ושתבעלי לפלוני נמי אפשר דמשמלא ליה בממונא ואם אינו רוצה לבועלה באיסור ישאנה ויבעול בהיתר אלא אבא ואביך בדידה קיימא: **לרבא כלל.** דקתני רבי יהודה בן תימא: **לאקוויי אבא ואביך.** דהוי נמי א"א לקיימו: **כזה למעוטי בשר חזיר.** דאפשר לקיימו הוא: ולאביי

**מסתברא** בין לר' אליעזר בין לרבנן ביון דפסקה פסקה. פי' ומגורשת לעולם ואע"ג דלמאי דבעי למימר לרבי אליעזר אי דלמא לא שנא משמע דבעי למימר דאין הגט אלא אותו היום כמו חוץ מפלוני דלא אלא מעלמא מ"מ ליתא דפסקה משמע לגמרי והא דקאמר לקמן (דף פו.) לעולם לאפוקי[ו] (מדרבא אמר רב נחמן) לאו לאפוקי ממש אלא שופרא דשטרא אתקין מיומא דנן ולעלם שלא תטעה לומר שאינה מגורשת אלא אותו יום: **אלא** א"ר נחמן ה"ק. ול"ת דמעיקרא לא אמר כן וי"ל דמעיקרא סבר דאפקעי רבנן קידושין מינה ולבסוף חזר בו שאין נראה לו סברא דבשביל משמא מועטת כזו יפקיעו רבנן קידושין: **ומיגרשה** למחר ומקיים לתנאיה. דהשתא לא שייך שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה כיון דנישאת לאחר בינתים:

**הכא** בדידה קיימא לאגרושי. אע"ג דכיון שאינה יכולה לקיים תנאה (א) ב)הוא אמת אינ לזה שנאמת לו עכשיו מ"מ אינה יכולה לקיים תנאה ולינשא בלא גירושין דלעולם צריכה גט מספיקא שמא יתקיים תנאה ותנשא גם לשני ע"י מיתת הראשון או יגרשה וקשה ט)לרבי יהודה והא ודאי בדידה קיימא לאגרושי שיכולה לומר מאים עלי וכייפינן ליה ג ולפי פי' רש"י ורבינו תם דלא כייפינן ליה ניחא ועוד קשיא דכייפינן ליה לגרשה שהרי היא עליו באיסור אשת איש ומ"כ מאי קאמר אמו בדידה קיימא לאגרושי ואי הוה מפרש בדידה קיימא לאגרושי ולאינסובי דודאי אין בידה שנאמנה זה הוי אתי שפיר אך אין הלשון משמע כן וי"ל כיון דמכל מקום יכול הבעל לדחותה לא בדידה קיימא לאגרושי: **על** מנת שתבעלי לרקיע אינו גט. דהשוכר את הפועלים בסופו (ב"מ דף לד.) גרסינן אם נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט ותימה היאך יכול לקיימו ד וי"ל ע"י שם קשה להרב ר' אלחנן דהוה לן למילף מתנאי בני גד ובני ראובן שיכול לקיימו אבל היכא שלא יוכל לקיימו כי הכא הוה לן למימר דאף על גב דתנאי בטל מעשה קיים כי היכי דילפינן בפרק ז)מצות חליצה (יבמות דף קו) דבעינן שיוכל לעשות ע"י שליח וי"ל דהתם לא ילפינן אלא שהמעשה יכול לעשות ע"י שליח אבל תנאי אין לחוש אם לא יוכל לעשות ע"י שליח או אינו יכול לעשות כלל: **על** מנת שתבעלי לפלוני ואילו לאבא ולאביך לא קתני. יש ספרים שהוגהו בגרייתא ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאביך אין חוששין שמא תבעל להם משום דקשיא להו מאי דייק ואילו לאבא ולאביך לא קתני אבא ואביך מאן דכר שמייהו מיהו משום כן אין צריך להגיה דשפיר דייק מדקתני ע"מ שתבעלי לפלוני משמע דוקא לפלוני דלא תביב הפלגה בדברים במה שיש שם איסור פעויה אבל אבא ואביך לא: ותיפוק

א מסתברא בין לרבי אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה: ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא מאי קאמר אמר רב נחמן ה"ק הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהן נותנין במתנה ואם נשאת לאחר לא תצא ומשום גזרה לא מפקינן מיניה ושרינן אשת איש לעלמא אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהם נותנין במתנה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזרה לא מפקינן א"ל רבא לו הוא דלא תנשא הא לאחר תנשא והא בעי קיומי לתנאה וכי תימא אפשר דמינסבא היום ומיגרשה למחר ומקיימא לתנאה ולהך דפליגת עליה דרב יהודה קמדמית ליה ב)דאתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה ג)אל יישן היום שמא יישן למחר ורב נחמן אמר יישן היום ואין חוששין שמא יישן למחר הכי השתא התם בדידיה קיימא דאי בעי מבריז נפשיה בסילואתא ולא נאים הכא בדידה קיימא לאיגרושי אלא אמר רבא ד)הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר לו לא תנשא שמא יאמרו נשותיהם נותנין במתנה לאחר לא תנשא דבעיא קיומיה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזרה לא מפקינן לאחר תצא דבעיא לקיומיה לתנאה תניא כוותיה דרבא הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר ואם נשאת לו לא תצא לאחר תצא: ה)ת"ר ה"ז גיטך ע"מ שתעלי לרקיע ע"מ שתרדי לתהום ע"מ שתבלעי קנה של ד' אמות ע"מ שתביאי לי קנה בן ק' אמה ע"מ שתעברי את הים הגדול ברגליך אינו גט רבי יהודה בן תימא אומר כזה גט כלל אמר ר' יהודה בן תימא כל תנאי שאי אפשר לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר אמר רב נחמן אמר רב ו)הלכה כר' יהודה בן תימא א"ר נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא כל שאפשר לקיימו בסופו ואם אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר אמר רב נחמן אמר רב ז)הלכה כר' יהודה בן תימא א"ר נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא דקתני כל מעשה קיים כי היכי דילפינן בפרק ז)מצות חליצה (יבמות דף קו) דבעינן שיוכל לעשות ע"י שליח וי"ל דהתם לא ילפינן אלא שהמעשה יכול לעשות ע"י שליח אבל תנאי אין לחוש אם לא יוכל לעשות ע"י שליח או אינו יכול לעשות כלל: **על** מנת שתבעלי לפלוני ואילו לאבא ולאביך לא קתני. יש ספרים שהוגהו בגרייתא ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאביך אין חוששין שמא נבעלה להן ואילו על מנת שתבעלי לאבא ולאביך לא קתני לאביי ניחא לרבא קשיא אמר לך רבא בשלמא בשר חזיר אפשר דאכלה ולקיא פלוני נמי אפשר דמשחדא ביה בממונא ח)אלא אבא ואביך בדידה קיימא נהי דאיהי עבדא איסורא אבא ואביך מי עבדי איסורא לרבא כלל לאתויי אבא ואביך כזה למעוטי בשר חזיר לאביי

מתחילתו תנאו קיים הא שא"א לו לקיימו בסופו תנאו בטל ש"מ: איבעיא להו הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי

---

מסורת הש"ס

א) נדרים יד: ע"ש. ב) ב"מ לד. [תוספתא פ"ה], ג) [ב"מ שם], ד) [תוספתא פ"ד], ה) [נעיל פג:], ו) רש"ל, ז) [ל"ל מדבעא מיניה רבא מרב נחמן], ח) ני' רש"ל לא הוא ועי' במהרש"ל, ט) [ל"ל לרבינו], י) [ל"ל בפרק המדיר דף עד.].

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הכא בדידה וכו' ולפי פרש"י ור"ת. בתוספות דף סג ע"ב: ד"ה על מנת וכו' וי"ל ע"ש שם. ע' תגיגה דף יד ע"ב תד"ה נגמנו:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הכא וכו' לקיים תנאה לא הוא אשת איש. נ"ב פי' האשה [אינה מקודשת לזה] להיות אשת איש ותנא ותינשא לפלוני בלא גירושין:

מוסף רש"י

קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר. מה אמאי יישן היום יהא עלי כקונם על מנת אם אישן למחר, דאם יישן הוא למחר נוקה על מה שישן אתמול (נדרים יד:). שמא יישן למחר. דשמא יישן מיד למחר ולא מיקיים תנאיה ונמצא עובר בכל יום על מה שישן אתמול (שם). ואין חוששין שמא ישן למחר. דלמחר מחיר זהיר שלא יישן כדי שלא יוקה על מה שישן אתמול (שם). כמפליגה בדברים. שאין בלבו לשוס תנאי אלא להקטינה בעלמא מרחקה ודוחה אותה בדברים (ב"מ צד:). מתני' נמי דיקא. דקתמא לן כר' יהודה בן תימא (שם).

תוספות רי"ד

לאחר מותו: ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר לא לו שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה זה לזה ולאחר [לא תנשא] דבעיא לקיומה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזירה לא מפקינן לה ואם נשאת לאחר תצא דבעיא לקיומה לתנאה שעדיין לא נתקיים התנאי ולא הוי גט: איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר נמצא עובר על נדרו למפרע ורב נחמן אמר יישן היום ואין חוששין שמא יישן למחר. עלה בדעתו לומר דפלוגתא דרב יהודה ורב נחמן דפליגי בהא שייכי נמי בהרי זה גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ל' יום או כל ימי חיי פלוני דהיא היא דכי היכי דהתם אמר רב נחמן יישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר ה"ה הכי נמי נימא הכא תנשא מיד ולא חיישינן שמא תשתה יין ויבטל הגט למפרע וכי היכי דאמר

עין משפט נר מצוה

יג א מי' פ"ח מהל' גירושין הל' ט סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קלו סעיף ה וע"ש במ"מ: יד ב מיי' פ"ד מהל' נדרים הל' יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריג סעיף ג: טו ג מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' יג סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף טו: טז ד מיי' פ"ו מהל' אישות הל' ז סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף יב וסי' לח סעיף ב: יז ה טוש"ע שם סימן קמג סעיף יח: יח ו טוש"ע שם סעי' יג: יט ז מי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף יב:

תוספות רי"ד (המשך)

רב יהודה התם אל יישן היום שמא ישן למחר ה"ה הכי נמי הכא לא תנשא עד שישלימו ל' יום או עד שימות אותו פלוני שמא תשתה יין ויבטל הגט למפרע ולא היא דלא דמי דהתם כי אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אם ישן למחר לא חייל עליה שום איסורא שהאיסור לא יחול אלא על מה שישן אתמול ומאי דהוה הוה והילכך לא זהיר ביה וחיישינן שמא יישן למחר אבל הכא דאי שתיא חמרא חייל עלה איסורא דמיבטיל גיטא והויא אשת איש והויא אסורא מיזהר זהירא בה ולא שתיא והכי אמרינן בנדרים בפ' ראלו מותרין ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום דאי לא זהיר בתנאה באיסוריה מזהיר זהיר פי' אם יישן היום חל עליו איסורא שלא יישן למחר ולא חיישינן שמא יישן גם למחר שכיון שאסור לו לישן מיזהר זהיר שלא יישן ויעשה אסור אבל בפלוגתא דרב יהודה אם יישן למחר שום איסורא לא חייל עליה השתא אלא תנאה הוי על איסורא דעבר עליה אתמול ומאי דהוה הוה והכי נמי אם תשתה יין חייל עליה איסור אשת איש בין למפרע בין להבא והילכך מיזהר זהירה בה שלא תשתה ומודה בה רב יהודה: ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתעלי לרקיע ע"מ שתרדי לתהום ע"מ שתבלעי קנה בן ק' אמה ע"מ שתפרחי באויר ע"מ שתעברי הים הגדול ברגליך אינו גט ר' יהודה בן בתירא אומר כזה גט כלל א"ר יהודה בן תימא כל שא"א לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר אמר רב נחמן הלכה כר' יהודה בן תימא אמר רב נחמן בר יצחק מתני' נמי דייקא דקתני כל שאפשר לקיימו בסופו והתנה עליו זה גיטיך ע"מ שתאכלי